

The background is a dark green field with several abstract shapes: a blue shape in the top left, a pink circle in the top right, an orange shape on the right side, and a light blue shape at the bottom right. There are also two orange circles, one in the bottom left and one in the top right. The text is white and bold.

Vad föräldrar inte vet.

Men behöver veta om barns tillvaro och
risker på nätet.

Skribenter:

Isabella Kim, barnrättsjurist ECPAT Sverige

Jonas Karlsson, utredare ECPAT Sverige

Fredrika Fredmark, kommunikationsansvarig ECPAT Sverige

Redaktör: Katja Sener, ECPAT Sverige

Formgivning: Bloomy ideas

Bilderna i denna rapport är genrebilder och personerna på bild har ingen koppling till innehållet eller citaten i rapporten.

Innehåll

Vad handlar rapporten om?	4
Så gjorde vi undersökningen	5
Barn om föräldrars intresse för deras liv på nätet	6
Föräldrar om att prata med barn om nätet	7
Föräldrar om risker på nätet	8
Föräldrar om nakenbilder	10
Föräldrar om vad de oroar sig över	12
Föräldrar om behov av stöd och information	14
Information om ECPAT föräldrarhjälp	15
Vilket råd vill du ge till föräldrar vars barn råkat illa ut på nätet?	16
Barns 10 budord	17
Vad säger Ecpat?	18

Varför är den här undersökningen viktig för dig som förälder?

Sexuell exploatering av barn på nätet har ökat explosionsartat de senaste åren. För att kunna förebygga övergrepp är det viktigt att du som förälder har den kunskap som krävs och får det stöd du behöver. Så är det inte idag.

Via vår anmälningssida ECPAT Hotline ser vi allt oftare bilder och filmer på yngre barn, ibland så unga som 5-7 år, som utför sexuella handlingar på sig själva framför en webbkamera. Samtidigt hör vi föräldrar med barn i den åldern säga att det är för tidigt att prata om risker på nätet.

Från våra samtal med barn och unga vet vi att kontaktförsök, tjat och hot om att ta och skicka nakenbilder är vardag. Många skulle vilja prata med sina föräldrar om det här men känner att det inte går, eller att de inte vill eftersom de tror att föräldrarna kommer att bli arga.

Vi har gjort den här undersökningen för att förstå hur föräldrar tänker om barn och risker på nätet. Vi har också frågat barn och unga om deras föräldrar pratar med dem om livet på nätet och hur de stöttar sitt

barn om hen har råkat ut för något. Rapporten är en del av ECPATs Föräldrahjälp - ett projekt där vi vill ge dig som förälder bättre kunskap och stöd i frågor som rör sexuella kränkningar och övergrepp mot barn och unga, på och utanför nätet. En viktig del av projektet, som finansieras av Svenska Postkodlotteriet, är den särskilda stödlinje för föräldrar och andra viktiga vuxna i barns närhet som ECPAT startar upp hösten 2021.

På ecpat.se/föräldrahjälpen hittar du förutom information om telefonnummer och öppettider även stödmaterial, råd och tips som vi hoppas du kan ha nytta av.

Om ECPAT Sverige

ECPAT Sverige är en barnrättsorganisation som arbetar mot sexuell exploatering av barn. ECPAT Hotline är vår anmälningssida där allmänheten anonymt kan tipsa om misstänkt sexuell exploatering av barn.

En annan viktig del är vår förebyggande verksamhet där vi sprider kunskap till barn och föräldrar. Sedan mars 2020 har vi en särskild stödlinje för barn och unga - Ditt ECPAT, där vi också

hjälper barn att ta ner bilder från nätet. Hösten 2021 startar vi även en stödlinje för föräldrar och andra viktiga vuxna i barns närhet.

ECPAT arbetar även med opinionsbildning och påverkansarbete mot beslutsfattare för att stärka barns skydd i lagstiftningen. Allt detta gör vi i samarbete med myndigheter, företag och andra organisationer i Sverige och globalt.

Vad är sexuell exploatering av barn?

Sexuell exploatering av barn är alla former av utnyttjande av barn för sexuella ändamål. Det kan handla om sexuella övergrepp, dokumenterade sexuella övergrepp, utnyttjande genom köp av sexuell handling av barn, människohandel, live-streamade övergrepp över nätet eller att barn får lättklädda bilder eller filmer spridda utan samtycke. Sexuell exploatering sker överallt - i och utanför Sverige - på och utanför nätet.

Vad handlar rapporten om?

I denna rapport presenterar vi tankar och svar från både föräldrar och barn kring nätet och dess risker. Samtidigt har vi genom ECPAT Hotline en egen, unik bild av vad som sker på nätet. Här tar vi dagligen del av bild- och filmmaterial där barn utför grova sexuella handlingar på sig själva, så kallat egenproducerat material. Ofta barn så unga som 5-7 år. Det är verkligheten. Samtidigt menar de flesta föräldrarna i denna undersökning att det är alldeles för tidigt att prata om risker på nätet med så små barn. Detta glapp mellan föräldrar och barn är inte okänt, exempelvis har Danska medierådet undersökt hur barn och föräldrar skattar sina kompetenser på internet.

Föräldrarna anser i mycket hög utsträckning att de förstår internet och dess utmaningar bättre än sina barn - vilket barnen inte håller med om. Barnen uppger att de hellre försöker lösa problem kopplade till nätet med hjälp av vänner¹ än med föräldrar och att skälet ofta är att deras föräldrar har sämre kunskaper om internet än vänner. Samma rapport visar också att många barn vill att deras föräldrar ska intressera sig mer för vad de gör på internet. Vad gäller föräldrar till äldre barn uppger de som skäl till att inte prata med sina barn, att barnen redan känner till vilka risker som finns på nätet. Det innebär att många barn riskerar att "hamna mellan stolarna" eftersom de inte heller fick samtalet när de ansågs vara för unga.

"Mina föräldrar har ingen aning"

Undersökningen visar att föräldrar tror sig veta vad deras barn gör på nätet. Samtidigt svarar barnen att deras föräldrar absolut inte vet vad de gör. Ett skäl till denna skillnad i uppfattning är att många föräldrar har gett barnen regler och utgår från att barnen följer dessa. Barn uppger dock att de ofta bryter mot dessa regler². Forskning visar att föräldrar som försöker skydda sina barn med regler och begränsningar också riskerar att dessa barn inte utvecklar en holistisk förståelse för risker på internet³. Detta kan paradoxalt nog leda till att barnen blir mer sårbara för dessa risker då de utforskar nätet bortanför dessa regler.

Så medan föräldrar väntar med att ta samtalet, i tron att barnet är för ungt, lever barnet ett parallellt liv på nätet och utsätts för risker dagligen, men helt utan stöd från vuxna. Det absolut tydligaste budskapet från barn till vuxna är: "bli inte arg". Rädslan för att föräldern ska skuldbelägga, döma eller uttrycka ilska gör att barnet inte vill eller vågar berätta om hen råkat ut för något. Detta är ett återkommande svar från

barn som hellre pratar med en kompis eller annan vuxen än sin egen förälder. Detta bekräftas i en studie som gjorts med barn som varit utsatta för utpressning (att skicka nakenbilder) där bara en tredjedel hade berättat vad som hänt för sina föräldrar. Bland de som valde att berätta upplevde ungefär 1 av 5 att föräldrarna gjorde det hela värre genom att bli arga, skuldbelägga eller straffa dem⁴. Barnens oro för att berätta är därför i många fall relevant.

Vuxna måste ta ett större ansvar

ECPAT vill med denna rapport uppmana föräldrar och vuxna med barn i sin närhet att ta ett större ansvar i frågan. Så fort ett barn får tillgång till nätet är det vuxnas ansvar att rusta barnet med kunskap om risker på nätet, med verktyg att hantera obehagliga situationer och att underlätta för barn (i alla åldrar) att berätta om något har hänt. När så sker måste föräldrar lyssna och erbjuda adekvat stöd – utan fördömande, skuldbeläggande och ilska.

Slutligen – nätet inrymmer mycket positivt för barn och unga och att acceptera och ha en dialog om barns positiva upplevelser på nätet är viktigt, även när föräldern själv bara ser faror och vill förbjuda.

1: Danska medierådet, Digital Dannelse i Børnehøjde: Del 3 Skolebørns liv med digitale medier hjemme og i skolen, 2020

2: Smahel, D., Machackova, H., Mascheroni, G., Dedkova, L., Staksrud, E., Ólafsson, K., Livingstone, S., and Hasebrink, U. (2020). EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries. EU Kids Online.

3: Zaman, Bieke and Nouwen, Marije (2016) Parental controls: advice for parents, researchers and industry. EU Kids Online, London, UK.

4: Wolak, Janis, and David Finkelhor. "Sextortion: Findings from a survey of 1,631 victims." (2016).

Så gjorde vi undersökningen

ECPATs enkät till föräldrar genomfördes under oktober 2020. Målgruppen var föräldrar med barn 6-17 år. Enkäten genomfördes i två delar. I den första delen användes ett utskick till 4000 slumpvis utvalda föräldrar. Då svarsfrekvensen blev låg användes även en webbpanel. I analysen har samtliga 933 fullständiga svar använts. Bortfallet i första delen innebär vissa svårigheter när det gäller tolkningen av resultaten. Samtidigt representerar svaren nästan 1000 föräldrar med barn i åldern 6-17 år och ger en bild av vilka möjligheter och risker på internet de anser att deras barn påverkas av.

ECPATs enkät till barn och unga i åldern 10 till 18 år genomfördes i juni 2021. Fokus i denna enkät var inte att undersöka hur barnen såg på föräldrarnas engagemang eller förståelse för hur de använder internet. Vissa frågor berörde dock detta och i slutet av enkäten hade barnen möjligheten att ge råd till föräldrar om vad de borde veta om ungas liv på nätet - och hur de borde agera om deras barn råkar ut för någonting. Totalt valde 522 barn att besvara denna del av enkäten, även om bara 353 besvarade frågan om vem de kan prata med ifall något obehagligt skulle ske.

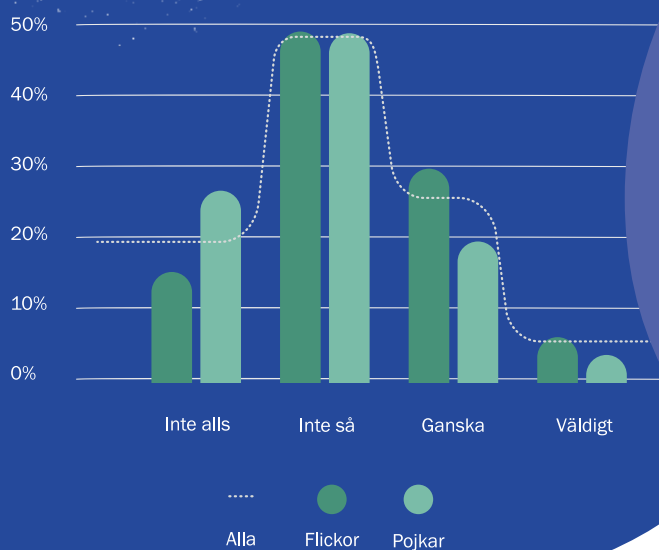
Vad tycker du om att barn skickar nudes?

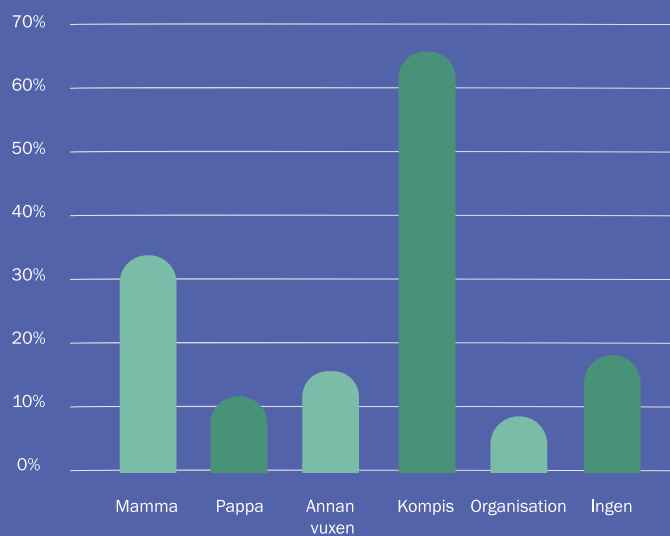
Barn om föräldrars intresse för deras liv på nätet

67% av barnen säger att deras föräldrar inte är intresserade av vad de gör på nätet.

Hur intresserad är någon vuxen du bor med, av vad du gör på internet?

Vem kan du prata med om du upplever något obehagligt på internet?

På frågan om hur intresserade de vuxna i hemmet är av vad barnet gör på nätet svarade 67 procent av barnen inte alls eller inte så.

Om något obehagligt händer på nätet svarar 230 barn **(65 %) att de kan prata med en kompis**. Hälften så många, 117 barn (33 %), svarar mamma. Detta följs av alternativen annan vuxen (14 %), pappa, (11 %)

och organisation (8 %). Frågan tillät flera svarsalternativ.

62 barn (18 %) svarar att de inte kan prata med någon alls.

Undersökningen visar att en majoritet av de tillfrågade barnen, både pojkar och flickor, upplever att deras föräldrar inte är så intresserade av vad de gör på nätet. Att barn i första hand vänder sig till en kompis när något obehagligt händer, istället för en förälder, styrker deras upplevelse av att ha ointresserade föräldrar.

Föräldrar om att prata med barn om nätet

"Var fjärde förälder pratar aldrig med sitt barn om risker på nätet"

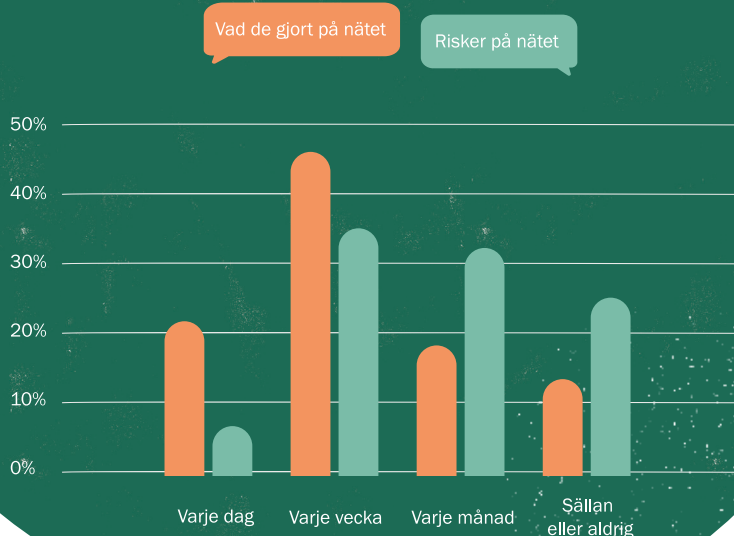
Diagrammet visar hur föräldrar har svarat på frågan om hur de pratar med sina barn om vad de gjort på nätet respektive hur ofta de pratar med sina barn om risker på nätet.

Två tredjedelar av föräldrarna pratar med sitt barn om vad de gör på internet ungefär en gång i veckan eller oftare. De pratar oftare om spel och filmer med sina pojkar och mer om sociala medier och intressen med sina flickor.

Nästan två av tre föräldrar pratar med sitt barn om risker någon gång i månaden eller mer sällan. De pratar betydligt oftare med sina flickor om riskerna än med pojkar.

Var fjärde förälder pratar aldrig med sitt barn om risker på nätet.

Hur ofta pratar du med ditt barn om:

"Vad spelar du? Vilken film du tittar på?" Frågor om barnets intressen tycks vara betydligt vanligare när föräldrar pratar om nätet med sina barn - än frågor som handlar om risker på nätet. Att var fjärde förälder aldrig pratar om risker kan bero på att föräldern upplever att barnet inte vill prata, eller att ämnet är svårare än mer generella frågor om nätet.

"Att hon **spontant** kom och pratade med oss, vi får för det mesta initiera samtalet och ibland nästan dra ur henne om det varit något."

Förälder om vad hen önskar att de kunde prata mer om

"**Finns där för dem** om de vill prata och visa att man finns där men samtidigt **inte pusha** att berätta och förklara allt. Det brukar komma av sig själv när ditt barn är redo."

Råd till föräldrar från flicka, 16 år

"Att prata med dem och **visa att dem finns där**. Visa att det inte är pinsamt om det handlar om nudes så det känns lättare för dem att berätta och sedan **hjälpa** dem genom att prata ut och **fråga** vad dem själva vill göra åt saken. Och ge tips på vad man kan göra"

Råd till föräldrar från flicka, 15 år

Föräldrar om risker på nätet

- De flesta föräldrar anser att en lämplig ålder att börja prata med barn om risker på nätet är 7-10 år.
- Drygt 60% av föräldrar till yngre barn som sällan eller aldrig talar om risker svarar att det främsta skälet är att hen är för liten. Ett annat skäl är oro för att skrämma barnet.
- Det vanligaste skälet som uppges av föräldrar som sällan eller aldrig talar om risker med äldre barn är att barnet redan känner till riskerna.
- Bland de föräldrar som pratar om risker och hur barn kan skydda sig på nätet är det vanligaste rådet att inte tala med okända

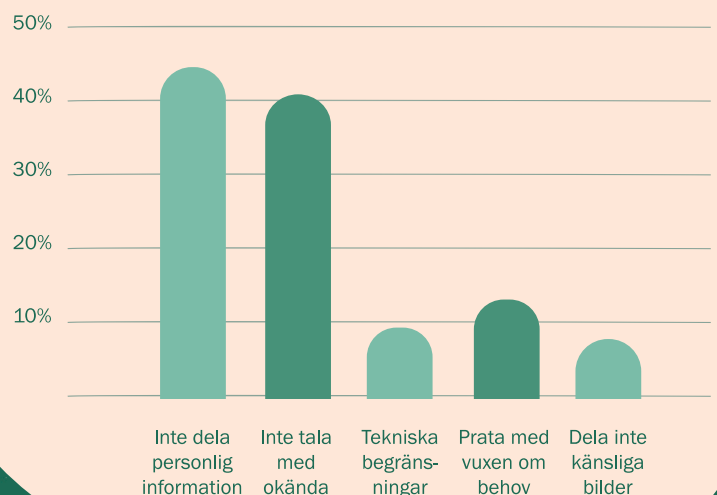
och att inte dela med sig av privat information. Det är betydligt färre, bara drygt en av tio föräldrar, som är tydliga med att barnet alltid kan prata med sina föräldrar om något obehagligt händer.

- Mycket få föräldrar pratar med barnet om hur de ska undvika att utsätta andra barn.

60%

av föräldrar till yngre barn talar sällan eller aldrig om risker på nätet

Vilka råd ger du barnet om risker?

I diagrammet ser vi hur föräldrarnas svar fördelar sig mellan olika breda kategorier. Då frågan följdes av ett fritextsvar är det möjligt att en person kan täcka in flera kategorier, men också ha ett svar som inte täcks in av någon av dem (att köpa saker, inte mobba eller förhålla sig källkritisk till nyheter). Det är också möjligt att föräldrarna talat om mer än det de beskrivit och att de bara nämnt det som de upplever som viktigast.

I den första kategorin – aldrig dela personlig information handlar det om att barnet inte ska kunna identifieras utifrån vad de själva delar, den andra kategorin handlar i stor utsträckning om att barnet bara ska interagera med människor de träffat personligen i andra sammanhang. Den tredje handlar dels om att vuxna ska kontrollera eller godkänna appar och sociala medier eller strategier för barnet som att blocka eller stänga av datorn. Den fjärde kategorin innebär att man pratar med barnet om att hen kan och bör tala med en vuxen om något händer eller känns jobbigt. Den femte och sista kategorin handlar om att barnet inte ska dela eller skicka bilder/filmer som kan vara känsliga om de sprids i en vidare krets.

De överlägset vanligaste samtalen handlar om att inte dela information och att inte ha kontakt med okända. Det finns förvånansvärt små skillnader mellan hur föräldrarna talar med de yngre respektive äldre barnen.

Vad säger föräldrar om risker?

"Att **aldrig** prata med okända eller släppa in okända i spelet. Att **inte acceptera** vänförfrågningar från okända. Att **aldrig** bestämma träff med okända om han på något sätt skulle få kontakt med någon okänd."

Förälder till yngre barn om hur barnet kan skydda sig

"Vill lära mig att blockera vissa sidor **så mitt barn inte kommer åt dom.**"

Förälder till äldre barn

"Vi pratar om varför hon **inte får** ha konton på tex Tik Tok, Facebook och Instagram mm. Vi pratar om varför vi har **barnlås** på deras plattor, telefoner mm."

Förälder till yngre barn

"Delvis har vi **låst** iPads/mobiler och andra enheter men vi har sagt att han **inte får** chatta med äldre och vara försiktig"

Förälder till äldre barn

Så här svarar barn

"Att absolut **INGEN** följer sina föräldrars råd!! Liksom **ingen kommer lyda** när dina föräldrar säger '**du får inte adda någon du inte känner**' för det är klart som fan man kommer. **Ge dem the basics** som att aldrig aldrig ha ansikte eller något som väldigt uppenbart visar att det är du i dina nudes så kan de lära sig själva efter det."

Pojke, 15 år om vad föräldrar behöver veta

"**Prata med dem** om vad som har hänt och vad som kan hända men **låt dem fortfarande hålla på** med sociala medier osv"

Flicka, 12 år

"Alla barn tar inte droger eller skickar nudes. Och om du som förälder hela tiden går igenom ditt barns mobil **förlorar ju hen sin tillit till dig.** Ha istället en bra relation

till ditt barn så kommer hen att berätta om hen stöter på något oönskat på nätet"

Flicka, 14 år

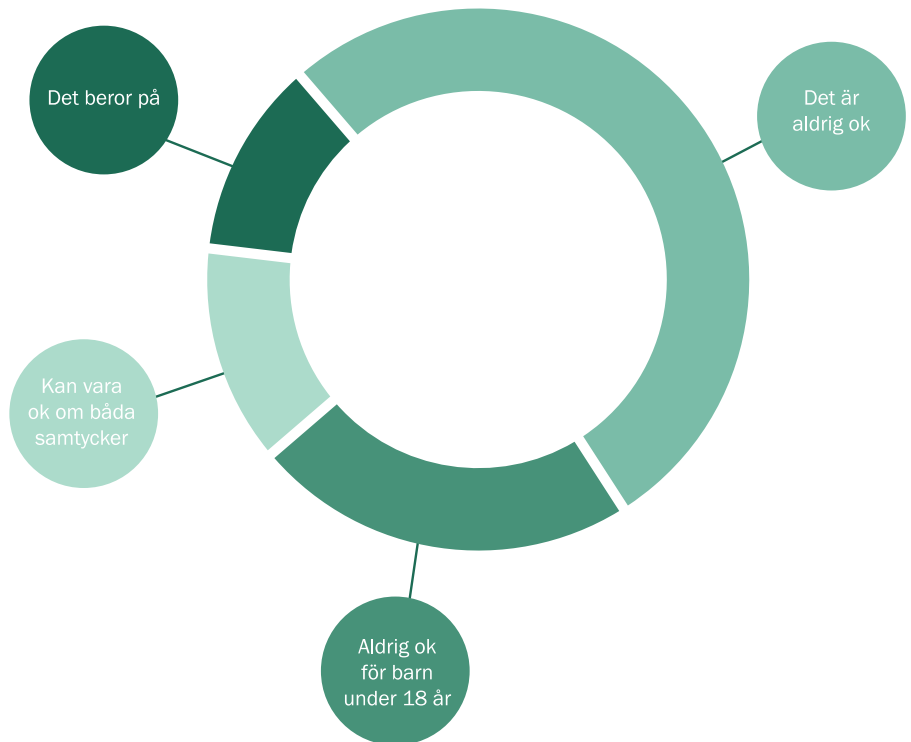
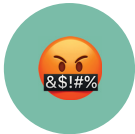

Föräldrar om nakenbilder

och vad deras barn har upplevt på nätet v/s vad barn har upplevt

- Föräldrar upplever att det är relativt ovanligt att deras barn får oönskade kontakter, att de får oönskade nakenbilder skickade till sig eller pressas att skicka nakenbilder.
- Ungefär 1 av 7 föräldrar vet att deras barn har fått en ovälkommen nakenbild de senaste sex månaderna, men barnen själva säger att de får väldigt många oönskade nakenbilder både från vuxna och andra barn. Ungefär 9 av 10 flickor och 5 av 10 pojkar har upplevt detta någon gång och de flesta åtskilliga gånger.
- Ungefär 1 av 10 föräldrar känner till att deras barn blivit lurad eller hotad med syfte att skicka nakenbilder. 4 av 10 flickor och 1 av 10 pojkar berättar att de blivit hotade eller utpressade till att skicka nakenbilder och 6 av 10 flickor och 2 av 10 pojkar har blivit erbjudna betalning för att skicka nakenbilder.
- Drygt hälften av föräldrarna tycker aldrig att det är ok att skicka en nakenbild till en annan person och 3 av 4 tycker aldrig att det är ok för barn under 18 år att göra det
- I barnenkäten uppger hälften av barnen att de vid minst ett tillfälle skickat en nakenbild till någon annan. Majoriteten av barnen har uppfattat detta som någonting positivt. Vissa barn upplever dock att de blivit pressade att skicka den eller har ångrat sig efteråt.

När är det ok att skicka nakenbilder?

Skillnaden mellan föräldrar och barns upplevelser är som störst när det handlar om nakenbilder. Få föräldrar känner till att deras barn har fått eller har blivit lurade/hotade till att skicka bilder, medan många barn vittnar om motsatsen. De flesta föräldrar anser också att det aldrig är okej att skicka nakenbilder, medan hälften av barnen faktiskt har gjort det, och många av dem under positiva förhållanden. Så föräldrar har mycket begränsade kunskaper om så kallade nudes och hur dessa används av barn till vardags - vilket bidrar till glappet mellan barn och föräldrar.

“Aldrig ok. Jag tycker det är äckligt och bör inte finnas.”

Förälder till äldre barn om nakenbilder

“Aldrig ge nakenbilder på sig själv. Säg till oss vuxna om någon betar sig konstigt.”

Förälder till yngre barn om hur barnet kan skydda sig

“Vi är tonåringar, vi är kåta, det är spännande att skicka nudes till varandra!”

Flicka 15 år om vad föräldrar behöver veta

“Mycket har hänt mig på internet då jag använt det sedan 11/12 års ålder. Blev groomed när jag var 12 av en tjej så det har påverkat mig en del.”

Pojke, 16 år

“Jag som 10 åring pratade mycket med äldre som pressade till nudes. Jag kände mig mer antagen och ”cool” när det var 15 åringar som ville se mig naken. Jag visste att det var fel och att det skulle komma konsekvenser men att bli tryckt till att ta nudes är inte lätt att säga nej till när man är ung och osäker. Skickade såna bilder fram tills jag var 14 även fast de spreds nästan varje gång. Är mer säker på mig själv nu och har slutat med sånt.”

Flicka, 17 år

Föräldrar om vad de oroar sig över

- om de oroar sig

- Vi har frågat föräldrar om vad de oroar sig för när det gäller barns kontakter på internet. Drygt fyra av tio föräldrar oroar sig för att vuxna ska ta kontakt med barnet. Något färre, ungefär en av tre föräldrar oroar sig för att andra barn ska ta en oönskad kontakt. Drygt en av tre föräldrar oroar sig också för att barnet ska ta kontakt med okända personer.
- Vad det gäller att få oönskade nakenbilder eller att barnet ska bli hotat eller utpressat att skicka nakenbilder så oroar sig ungefär lika många föräldrar mycket eller ganska mycket för detta. Något fler oroar sig inte alls.

Hur mycket oroar du dig för att ditt barn ska uppleva:

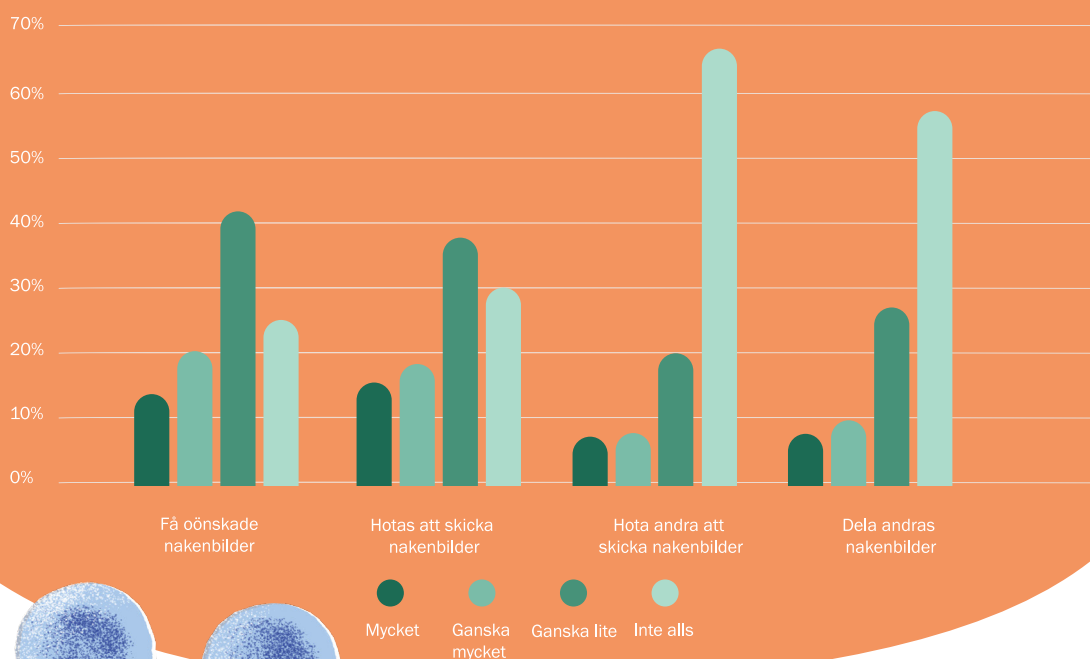

1 av 10

oroar sig mycket eller ganska mycket för att barnet själv ska utsätta ett annat barn för hot eller dela andra barns bilder

- Bara drygt 1 av 10 föräldrar oroar sig mycket eller ganska mycket för att barnet själv ska utsätta ett annat barn för hot eller dela andras barns bilder. 2 av 3 föräldrar oroar sig inte alls för detta.
- Enligt barnen så är det vanligare att utsättas för ett annat barn än av en vuxen. Både flickor och pojkar utsätter andra barn även om det är vanligare att pojkar är det.
- Vi ser små skillnader mellan yngre och äldre barn.

Hur mycket oroar du dig för att ditt barn ska:

Föräldrar om behov av stöd och information

- De vanligaste svaren på frågan vad föräldrar skulle vilja ha mer information om är "Mycket eller allt" respektive "Inget". I övrigt vill mellan 1 av 7 och 1 av 10 föräldrar ha information om hur man talar om risker med barn, om vilka problematiska appar som finns och olika typer av risker barnet kan möta på nätet.
- Enligt barnen är det viktigaste rådet till föräldrar att de måste förstå att barn använder internet på ett annat sätt än vuxna tror och att de inte alltid kan förväntas följa de regler föräldrarna sätter upp.
- De flesta föräldrar vill kunna läsa information på en hemsida.
- På frågan var föräldrar skulle vända sig för att få hjälp svarar de flesta polisen. I övrigt är det jämt mellan organisation som kan fråga, lärare på skolan och vänner.

Det är inte överraskande att föräldrar vill ha information som liknar den de själva förmedlar till sina barn. Det handlar om farliga appar, förövers strategier och hur de ska kunna prata om risker med barnen. Barnen själva önskar däremot att föräldrarna i högre grad försöker förstå deras vardag på nätet. Denna klyfta mellan föräldrar och barn är ett återkommande tema i denna rapport; föräldrar vill ofta skydda sina barn genom förbud och begränsningar medan barn önskar att föräldrar snarare skulle lyssna mer på dem och vara ett stöd när något går fel.

"Allt som går att lära sig. Vill kunna stödja mina barn så gott jag kan." Förälder om vad hen skulle önska mer stöd kring.

"Allt. Hur få barnet att berätta om det varit med om något. Mitt barn berättar inte så mycket. Jag tycker jag försöker få en bra kommunikation oss emellan men han gillar inte att prata. Det är lättare med min andra son." Förälder om vad hen skulle önska mer stöd kring.

"Mer allmän info på t ex nyheterna och Lilla aktuellt om faror, risker osv. Även mer spridning av sidor barn/unga använder mest och farorna med dessa samt hur man bäst skyddar sig mot dessa utan att behöva införa förbud. Känns inte "rätt" eller hållbart att hela tiden behöva förbjuda allt heller." Förälder om vad hen skulle önska mer stöd kring.

"Jag vet allting redan" Förälder om vad hen skulle önska mer stöd kring.

"Allt. Hur få barnet att berätta om det varit med om något. Mitt barn berättar inte så mycket. Jag tycker jag försöker få en bra kommunikation oss emellan men han gillar inte att prata. Det är lättare med min andra son." Förälder om vad hen skulle önska mer stöd kring.

"Att allt på internet inte är dåligt, men vissa grejer är det. Jag tycker att man ska vara intresserad och prata med barnet om vad de gör på internet, och fortsätta vara intresserad om det bara är ett oskyldigt spel." Flicka, 17 år om vad hon skulle önska mer stöd kring.

ECPAT Föräldrahjälpen

ECPAT Föräldrahjälpen är till för föräldrar och andra viktiga vuxna i barns närhet som är i behov av hjälp och vägledning i de frågor som vi är experter på - sexuella övergrepp och sexuell exploatering av barn, på och utanför nätet. Målet med Föräldrahjälpen är att ge stöd till föräldrar och andra viktiga vuxna så att de i sin tur ska kunna:

- förhindra att barn utsätts för övergrepp genom förebyggande kunskap.
- underlätta för barn att berätta om något dåligt har hänt.
- ge barnet ett bra stöd om något har hänt.

Den kunskap som ECPAT Sverige har om sexuella övergrepp och exploatering av barn är unik. Genom våra operativa verksamheter ECPAT Hotline och DittECPAT har vi ständigt uppdaterad kunskap om barn och ungas situation kopplat till sexuella övergrepp och kränkningar. Denna kunskap vill vi förmedla genom ECPAT Föräldrahjälpen.

Ring vår stödlinje 020-111 33 44

Vilket råd vill du ge till föräldrar vars barn råkat illa ut på nätet?

"Krama ditt barn, säg att allt kommer att bli bra. Berätta för ditt barn att du lyssnar och finns för hen. Berätta för ditt barn att det som hände på nätet inte ändrar din syn på ditt barn. Döm inte. DÖM ALDRIG någon som blivit utsatt."

Flicka, 16 år

"Att inte döma dem och att försöka vara förstående med hur det fungerar nu för tiden."

Flicka, 17

"Se till att barnet förstår att **det inte är deras fel**. Om du blir frustrerad eller irriterad, dölj det så gott du kan. Finns där för barnet. Barnet är ett offer. Informera om vilka steg du kan hjälpa barnet att ta (anmäla till polis, blockera, rapportera till appen/tjänsten) och se till att barnet är med i varje steg och får berätta sin historia utan att känna ett tvång eller obehag från föräldern. **Tvinga inte ut hela historien**, hjälp barnet hitta någon som den är bekväm med att berätta för, och håll dig utanför om det är barnets önskan."

Pojke, 17 år

"Att **alla behöver privacy**. Att kolla igenom sitt barns telefon kan vara ok ibland ifall det är en seriös situation men utöver det behöver alla ett privatliv. Man bör istället **lära ut barnet från tidig ålder vad som kan hända** och varför det är viktigt att vara försiktig på internet. Att låta barnet få höra utsattas upplevelser funkar också."

Flicka, 15 år

"Försök att se det från ditt barns perspektiv istället för att bli arg det första du gör"

Flicka, 13 år

"Ha förståelse. Ni kanske inte växte upp med mobiltelefoner och sociala medier men det är en tuff miljö på sociala medier och det är lätt att bli uppslukad i det hela även om man har bra avsikter. **Man vill passa in** och **man vill bli omtyckt** av killen man tycker är söt det låter omoget och det finns absolut noll långsiktig konsekvenstänk men **det är inte så konstigt** med tanken på att det är ungdomar vi pratar om."

Flicka, 15 år

"Att inte alls lägga någon skuld på barnet eller döma. Såklart vill man inte berätta någonting om ens föräldrar kommer reagera starkt och börja prata om vad du borde/inte borde gjort."

Flicka, 17 år

"Att inte bli arga utan istället lära barnet och vara förstående och se det från deras synvinkel".

Pojke, 14 år

"Bli inte arg eller visa att du är besviken, då mår barnet sämre. Stötta det så att det förstår att det ej är dens fel och kontakta polis eller skola eller vad som behövs"

Flicka, 16 år

"Ha förståelse. Ni kanske inte växte upp med mobiltelefoner och sociala medier men det är en tuff miljö på sociala medier och det är lätt att bli uppslukad i det hela även om man har bra avsikter. **Man vill passa in** och **man vill bli omtyckt** av killen man tycker är söt det låter omoget och det finns absolut noll långsiktig konsekvenstänk men **det är inte så konstigt** med tanken på att det är ungdomar vi pratar om."

Flicka, 15 år

"Att inte alls lägga någon skuld på barnet eller döma. Såklart vill man inte berätta någonting om ens föräldrar kommer reagera starkt och börja prata om vad du borde/inte borde gjort."

Flicka, 17 år

"Att vara stöttande och **inte anklaga** barnet. Den kan ha gjort fel men **det vet den oftast själv** och man ska inte ta i för hårt med det. Det kan leda till att barnet nästa gång inte tar hjälp av föräldern då den vet att den blir skälld på istället för stöttad."

Flicka, 17 år

"**Lyssna** på barnets historia **utan att bli arg** eller agera utåt. Barn är barn och man kan inte förvänta sig att ens unge ska lyssna på en alla gånger. Vi är unga för att **vi ska få göra misstag och lära sig av dom**"

Flicka, 17 år

"Att inte bli arg på offret utan istället hjälpa det. Även om offret kunde vetat bättre så är det inte dens fel att det finns idioter här i världen."

Flicka, 16 år

"Om man kommer till föräldrar för att prata så **var förstående och inte arga**, det är säkert jättelätt att bli arg men unga kommer inte prata om sitt liv på nätet om ens enda reaktion är ilska/besvikelse. **Fråga vad barnet vill göra** och om hen inte vet så ger du förslag."

Flicka, 16 år

"Att inte döma barnet för vad de gjort. Att skicka bilder är inte fel, det gäller bara att man är försiktig om vem som får det. Stötta ditt barn och frys inte ut det pga vad som hänt."

Pojke, 15 år

"Att **inte bli arg** på offret utan istället hjälpa det. Även om offret kunde vetat bättre så är det **inte dens fel att det finns idioter här i världen.**"

Flicka, 16 år

"Att inte döma barnet för vad de gjort. Att skicka bilder är inte fel, det gäller bara att man är försiktig om vem som får det. Stötta ditt barn och frys inte ut det pga vad som hänt."

Pojke, 15 år

"**Alla har rätt till privatliv** och det måste respekteras. Tvinga inte ditt barn att visa dig det de gör på internet. Många barn är inte ute som hbtq och det skulle förstöra deras liv om ens föräldrar kom på det"

icke-binär, 15 år

"Att inte bli arg på offret utan istället hjälpa det. Även om offret kunde vetat bättre så är det inte dens fel att det finns idioter här i världen."

Flicka, 16 år

Barns 10 budord

1 BLI INTE ARG
Hälska leder inte till något bra. Tvärtom skapar den
distans mellan dig och ditt barn. Var lugn och
stötta barnet istället.

2 SKULDBELÄGG OCH DÖM INTE
Barnet mår redan dåligt, trots att det inte är hens fel.

3 BARA FINNS DÄR
Överreagera inte. Lyssna på barnet och
försök förstå. Var på barnets sida.

4 HJÄLP TILL SÅ
MYCKET DU KAN
Exempelvis med att polisan-
mäla, blocka eller något an-
nat som barnet uttrycker.

5 STRAFFA INTE
Att ta mobilen eller radera appar hjälper
inte barnet. Det leder bara till att bar-
net inte vänder sig till dig igen.

6 PRATA
Diskutera med barnet om hur hen
kan undvika liknande situationer.

7 SNOKA INTE
Alla har rätt till privatliv och det måste re-
spekteras. Fråga istället för att spionera.

8 VISA KÄRLEK
Få barnet att förstå din drivkraft:
kärlek oavsett vad som händer.

9 BLI INTE ARG.

10 BLI INTE ARG.
Denna punkt tål att upprepas.

Vad säger ECPAT?

Intervju med Anna Karin Hildingson Boqvist, generalsekreterare ECPAT Sverige

Varför gjorde ni denna undersökning bland föräldrar?

Vi har gjort den här undersökningen för att helt enkelt förstå hur föräldrar tänker om barns liv på nätet, om och hur de pratar med sina barn och vad de önskar få mer kunskap om. Vi ville sondera terrängen bland föräldrar för att kunna skapa ett relevant stöd som kan göra skillnad för barn på riktigt.

Är du förvånad över resultatet?

Lite förvånad, snarare bekymrad. Genom vår stömlinje för barn och unga så har vi fått en bra bild av föräldrars agerande eller bristande agerande – utifrån barnets perspektiv. Det som bekymrar mig mest var att så många föräldrar uppgav att de har koll på vad deras barn gör på nätet, trots att de samtidigt uppger att det är för tidigt att prata med sexåringar, och att de inte behöver prata med sina tonåringar – då tonåringen "redan vet allt". Detta samtidigt som barn och unga berättar för oss att de inte vågar prata med sina föräldrar och att de undanhåller saker för dem – något som riskerar att försätta dem helt ensamma i situationer där de har rätt att få stöd och där vi vuxna har ansvaret att ge dem det stödet.

Vad vill du säga till de föräldrar som vill skydda sina barn genom förbud och kontroll?

-Nätet inrymmer mycket positivt för barn och unga. De spelar spel, ser på videos och umgås. Att acceptera att barn har positiva upplevelser på nätet är viktigt, även när föräldern själv bara ser faror och vill förbjuda. En levande och bra dialog med barnet om det som är roligt och positivt med nätet gör det också enklare för barnet att berätta om något dåligt händer. Det är också tydligt i svaren från barn och unga att de hellre vill ha en dialog med sina föräldrar än övervakning och förbud. I detta har barnen faktiskt rätt; övervakning och förbud leder - jämfört med en aktiv dialog med föräldrar - till att barnen blir sämre rustade att möta risker och på sikt begränsas deras förmåga att nyttja de positiva möjligheter som nätet erbjuder⁵.

Vilket är ECPATS viktigaste medskick till föräldrar?

Vi vill framförallt uppmana föräldrar och vuxna med barn i sin närhet att ta ett större ansvar i frågan. Barn är på nätet från tidig ålder och så fort barnet får tillgång till spel, appar och plattformar är det vuxnas ansvar att rusta barnet med kunskap om vilka risker som finns. Vi vuxna behöver också ge dem verktyg att hantera obehagliga situationer och uppmuntra till att berätta om något har hänt. Och viktigast av allt, när barnet väl berättar så måste föräldrar kunna lyssna och stötta utan att döma, skuldbelägga eller visa ilska. Även om man som förälder känner oro för det barnet berättar. Bli inte arg helt enkelt.

"Att acceptera att barn har positiva upplevelser på nätet"

"Bli inte arg"

5: 5 Zaman, Bieke and Nouwen, Marije (2016) Parental controls: advice for parents, researchers and industry. . EU Kids Online, London, UK.

Ring vår stödlinje 020-111 33 44

@ECPATsverige

Sankt Göransgatan 66
SE - 112 33 Stockholm
+46(0) 8 598 920 00
info@ecpat.se

www.ecpat.se
www.ecpathotline.se

